

12

Nalan Yılmaz İzmir

Bize kendinizi tanıtır mısınız?

İsmim Nalan Yılmaz. 1977 yılında Almanya'da doğdum, bekarım. Yaklaşık üç yıldır özel bir kurumda Almanca öğretmenliği yapıyorum. Yirmi yaşına kadar Almanya'da yaşadım. Annem İzmirli, babam ise Muğlalı, yani Egeliyiz. Sıradan bir aile yaşantısına sahibiz. Anne baba evlendikten kısa bir süre sonra Almanya'ya gitmişler, yaklaşık otuz yıl Almanya'da yaşamışlar.

Orada yaşadığımız yer Almanya'nın güneyinde Stuttgart yakınlarında küçük, herkesin birbirini tanıdığı bir kasabaydı. Hala çok net hatırlıyorum. Türkler'in çok fazla yaşadığı bir yerdi ve birçok Türk arkadaşımı orada bırakıp geldim. İnsanları çok sıcaktı, o yönden şanslıydım. Orada okuma benim için çok büyük avantaj, şans bence. Çünkü her iki dili de ana dilim gibi konuşuyorum. İki dile de vakıfım. Evde daha çok Türkçe konuşuyorduk; çünkü annem Türkçeyi unutmamamızı kesinlikle istemedi. Şimdi orada yetişen gençler Türkçeyi çok zor konuşuyor.

Türkiye'ye neden döndünüz mü?

1997 yılında Türkiye'ye İzmir'e kesin dönüş yaptık. Annem ve kardeşlerimle beraber döndük, babam on yıl daha orada kaldı. Türkiye'ye ailesel nedenlerden dolayı döndük. Onları çok fazla açmak istemiyorum. Ben çok bile isteye döndüm, hiç pişman değilim. Çünkü Türk genci olarak Türkiye'de kendi vatanımda bir şeyler yapmak istedim. Ama döndüğümde çok zor alıştım. Biz ağustos ayında yaz döneminde gelmiştik. Yazı atlattıktan sonra

artık: “Ben Türkiye’de yaşıyorum, buna alışmalıyım.” demeye başladım. Farklılıklar var: gelir dağılımı, sosyal güvence, kazanç, yaşam standartları, pahalılık gibi. Başta biraz zorlandım ama ülkemde verimli olmak beni çok mutlu ediyor. Şimdiki aklım olsa yine geri dönerdim, aynı kararı verirdim.

Noel zamanı geldiğinde Almanya’yı özlüyorum, karı ve kardan adam yapmayı özlüyorum. İzmir’de hiç kar yağmıyor. Almanya’nın hastanelerini ve doktorlarını , oradaki trafiği de özlüyorum. Orda ehliyeti yeni almışken bile çok rahat araba kullanabilirken burada çok gerginim, elim sürekli kornada. Türkiye’de trafiğin böyle olmasını, herkese kısa sürede ehliyet verilmesine ve düzgün bir eğitimden geçirilmemesine bağlıyorum. Trafik kurallarına hiç kimsenin uymamasından ve trafikte karşılıklı saygının eksikliğinden hoşlanmıyorum.

Almanya’da veya Türkiye’de dil sorunu yaşadınız mı?

Ben ilk önce Türkçeyi öğrendim, daha sonra tabii Almanca da öğrendim. Aslında çok da fark etmiyor. İki dil arasındaki geçiş zor olmuyor, artık alıştım. Ama bazen Türkçe konuşmak isterken aslında kelime haznemin yetmediğini fark ediyorum. Aynısı Almancada da olabiliyor. Bir şey söylemek istediğimde aklıma Türkçesi geliyor. Böyle karışık durumlar söz konusu olabiliyor. Her gün burada öğrencilere ders verirken bu kargaşayı biraz da olsa önlemiş gibi oluyoruz. Çünkü burada düzgün Almanca ve Türkçe konuşmaya çalışıyoruz. Rüyalarım ise karışık. Almanca, Türkçe bazen İngilizce bile olabiliyor. Sokakta Almancayı çok fazla duyuyorum; çünkü çalıştığım çevrede, Çankaya’da çok fazla Almancı olduğunu tahmin ettiğim kişiyle karşılaşıyorum. Otobüse falan bindiğimde, dışarı çıktığımda birbirleriyle bağıra bağıra Almanca konuştuklarımı duyuyorum. Bana normal geliyor ama Almanca bilmeyen Türklere garip geliyor diye düşünüyorum. Kürtçe gibi diğer etnik dilleri de çok fazla duyuyoruz. İzmir’e doğudan göç eden çok fazla insan var. Açıkçası onların kendi arasında konuşmaları beni rahatsız etmiyor, istedikleri dilde konuşabilirler. Herkes bu konuda günlük yaşamda özgür ama farklı yönleri çekildiğinde çok

rahatsız edici; çünkü Türkiye'nin bir tek resmi dili var, herkes onu kullanmalı kanaatimce.

Almanya'da da ana dilde eğitim Almanca olmalı; çünkü yaşamlarını orada sürdürüyorlar. İlk etapta Almanca çok önemli. Ama seçmeli olarak Türkçenin tabii ki gösterilmesi gerekiyor. Sonuçta kültürün temel taşlarından biri de dil ve insan ana dilini yaşatmalı, hiçbir zaman unutmamalı. Zaten genellikle böyle bir seçme imkanı var. Hatta o zamanlar bende Türkçe seçmişim ve derslerde Türkçe şiirler, öyküler, masallar okurdum, çok da zevkliydi.

Kendinizi hangi kültüre daha yakın hissediyorsunuz?

Ailemin düşünce tarzından ve yetişme tarzımdan dolayı daha çok Türk kültürüne yakın hissediyorum. Benim hoşuma giden, beni daha çok çeken Türk kültürü. Ama tabii ki Alman kültürünü de içinde yaşadığım için yakın hissediyorum. Kültür aslında çok geniş bir yelpaze: din, dil, tiyatro, sinema, müzik gibi. Üniversitede koroya katılmışım, ondan sonra da bu tip etkinliklere pek katılamadım. Ama fırsat bulduğumda elimden geldiğince katılmaya çalışıyorum. Bunun dışından kitap okumayı severim. Gerek Almanca gerek Türkçe kitaplar okurum.

Almanya'daki bayramlarla buradaki bayramları karşılaştırdığımda, buradaki bayramların sıradan bir gün gibi geçtiğini düşünüyorum. Almanya'da çok daha farklıydı. Belki de gurbette olmamızdan kaynaklanan bir durumdu. Almanya'da bayram heyecanını çok farklı hissediyorduk, özellikle de ben. Tabii o zamanlar yaşım küçüktü, onunla da alakalı olabilir. Burada daha günlük, daha sıradan. Almanya'da bayramlaşmaya daha çok misafir geliyordu. Artık eski bayramlar yok. Almanların bayramlarından Noeli de çok severim. Çok farklı ve hoş bir atmosfer oluyor; caddeler, sokaklar, alışveriş merkezleri, her yer süsleniyor. İnsanı görsel olarak mutlu ediyor. İnsan negatif düşünürken bile bazen bir şeyler düşünüp huzur doluyor. Bir de ben kilise müziklerini çok severim. O dönem kilise müzikleri de çok duyuluyor, çok hoş oluyor. Bayramlarda kiliseye değişik atmosferden yararlanmak ve

koroyu dinlemek için gitmişim. Ayrıca Almanların Noel tatlılarını çok severim. Bir de Almanya'da anaokuluna ve ilkokula giderken öğrenciler kendileri fener hazırlarlardı ve bütün sınıf öğretmen rehberliğinde hava kararmışken akşam vakti sokakları gezerdik. Çok güzeldi, maalesef böyle şeyler Türkiye'de yok. Türkiye'de bayramlar daha çok tatil gibi, herkes gidip kafasını dinlemeyi tercih ediyor. Burada çocuklara bayramın önemini, değerinin çok fazla anlatılmadığını düşünüyorum. Eski gelenekler çok fazla yaşatılmıyor, yaşatanlar da çok aşırı yaşatıyor. Bir dengesizlik var.

Orada yabancı, burada Almancı olarak ayrımcılıkla karşılaştınız mı?

Sadece iki olayda böyle bir ayrımcılıkla karşılaştım. Onun dışında çok güzel bir çocukluk ve gençlik geçirdim. Bu iki olayın da birini otobüste, diğerini ise telefonda yaşadım. Herhalde o sıralarda 15 yaşındaydım çok da net hatırlamıyorum, eve bir telefon gelmişti. O dönem yanılmıyorsam Solingen'de çoğunlukla Türklerin yaşadığı bir yurt ateşe verilmişti. O sıralarda bizim eve de bir telefon geldi. Telefonu annem açtı ve "Anket yapıyoruz, sorularımızı yanıtlar mısınız?" denilince annem telefonu bana verdi. Soru şuydu: "Bir Türk genci olarak gece dışarı çıkmaya korkar mısınız?" Ben de: "Evet, tabii ki korkarım; ama bu Türk olmamla alakalı değil, genel olarak gece geç vakitlerde dışarıda olmak beni ürkütür. Çünkü o saatlerde etrafta sokak serserileri olabilir." diye cevap vermişim. Daha sonra telefondaki ses bana şunu söyledi: "Zaten korkmalısın, sıra sizde, sizin evinizi de yakacağız." demişti. Ben çok panikledim. Hemen polisi aradık ve bizimle gerçekten çok ilgilendiler. Yaklaşık bir hafta boyunca polis evimizin çevresinde devriye gezdi. Çünkü apartmanımızda sırf yabancılar oturuyordu. Karşı dairemizde yine bir Türk ailesi ve alt katta bir İtalyan ailesi oturuyordu. O gece soy ismi Y ile başlayan birçok yabancıyı sırf Türk oldukları için aramışlar, muhtemelen bir şebekedir, yakalandı mı bilmiyorum.

Bir keresinde de otobüsteyken başımdan bir olay geçti. O zaman 18 yaşındaydım. Otobüste arkamda iki Alman bayan sohbet ediyordu. Ben otobüse sonradan binip önlerine oturdum ve benim Türk olduğumu

anladılar, muhtemelen görüntümden. Hemen Türkler hakkında konuşmaya başladılar: “Geldiler, ülkemize sahip çıkıyorlar!” gibi sözler sarf ettiler. O dönem Almanya’nın bir şehrinde camii inşa edilmişti. Bununla ilgili konuşmaya başladılar: “Biz onların ülkesine gitsek kilise yapsak ortalığı ayağa kaldırırlar.” falan dediler. Ben de artık sabredemedim ve arkamı dönüp onlara: “Siz hiç Türkiye’ye gittiniz mi?” diye sordum. Başta cevap vermek istemediler sonra: “Orada ne işimiz var?” dediler. Ben de “Sizi Türkiye’de misafir edeceğim, tüm masraflarınız benden, bütün kiliseleri diğer dinlere ait ibadethaneleri gezin. Türkiye’de her dine ait ibadethane var. Size o ibadethaneleri gezdireceğim, bu söylediklerinizden utanacaksınız.” dedim. Çok da cahil olduklarını, tarih bilmediklerini, yüzlerine vurmaya çalıştım. Amaçları zaten beni tahrik etmektir. İnerken de çocuklu genç bir bayan: “Çok iyi yaptınız, altta kalmadınız, cevabını verdiniz.” diyerek beni tebrik etti.

Türkiye de ise gerek arabamızın plakasından gerek bazen Almanca konuşmamızdan Almanya’dan geldiğimiz anlaşılıyordu. Annem her ne kadar Türkçe konusunda titiz olsa bile, aksanımızdan falan anlaşılıyordu ve Almancı denmesi beni çok rahatsız ediyordu. O kelimedenden hiç hoşlanmıyordum. Sebebini hala anlamış değilim ama rahatsız edici. Neden Almancı? Ben Türküm! Sadece Almanya’da yaşıyordum. Almancı derken ne kast ediliyor? Almanya’da olmayı kendinde bir üstünlük gören kişiler var. Onlar bence de Almancı. Ama bana böyle söylendiğinde ben çok rahatsız oluyorum, bana çok aşağılayıcı geliyor.

Orada erkek arkadaşlarınız var mıydı, ailenizin tepkisi nasıldı?

1989 yılında Doğu ve Batı Almanya birleştiğinde, Doğu Almanya ’dan çok fazla kişi bizim tarafa gelmişti. Bir çocukla tanışmıştım, erkek arkadaşım oydu ve Almandı. Annem de biliyordu, karşı çıkmamıştı. Zaten o dönem 15-16 yaşındaydım, çocukça bir hevesti. Ama sonrasında biraz daha büyüdüğümde bir Yugoslav ile tanışmıştım anneme şöyle bir bahsettiğimde tepkisi negatif olmuştu. “Müslüman değil, kültürlerimiz farklı, anlaşamazsınız.” demişti. O dönem de yaşımız küçük olduğundan fazla

önemsememiştim. Almanlar ile evlenen Türkler Almanya'da var, çok da iyi geçinebiliyorlar. Bunu Türk- Alman ilişkisi olarak değil de, farklı kültürlerin bir araya gelmesi olarak algılamak gerekir. Dengeli tutulmazsa, gerçekten de birlikte yürümez. Her iki tarafın da anlayış göstermesi gerekir. Kendimi annemin yerine koyduğumda ona hak verdiğim yönler çok ama yine de benim kendi kızım olsaydı onu kendi kararında özgür bırakırım. Çünkü bir bireyi bir konuda kısıtlarsanız onun özgürlüğünü elinden almış olursunuz. Onun bir birey olmasını engellersiniz. Bu tür engellemeler ilerde o bireyde özgüven eksikliği yaratır.

Evlenip anne olmayı çok istiyorum. Ama evlenmeden çocuk yapmaya da karşıyım. Çocuğumun babası olmalı ve mutlu bir ailede anne ve baba ile yetişmeli.

Almanya ve buradaki kadınları karşılaştırdığınızda neler gözünüze çarpıyor?

Maalesef buradaki kadınlar, yasakları çok fazla olan bir ülkede oldukları için, hep bir şeylere ayak uydurmak zorunda kalıyorlar. Türkiye'de namus denilince sadece kadın namusu düşünülüyor hâlbuki namus herkes için geçerlidir. Türk kadını burada boşandıktan sonra kendi ayakları üzerinde duramıyor, zaten evlendikten sonra çoğu işini bırakıyor. Artık bu da cehaletten midir bilmem ama ekonomik özgürlüklerinden vazgeçiyorlar. Dolayısıyla mutsuz da olsa evliliği sürdürme gibi bir hataya düşüyorlar. Kadınlar burada çok da fazla sesini çıkaramıyor. Aslında, biraz bastırılmış gibiler. Bunun altında yasaklar, tabular, maço kültürü yattığını düşünüyorum.

Almanya'daki kadınlar ise çok daha özgür, kendi ayakları üzerinde durabiliyorlar.

Aslında kadınların hayatı dünyanın her yerinde zor, çünkü erkekler fiziksel üstünlüklerini bir şekilde kullanıyorlar. Bu sadece Türkiye'de olan bir şey değil. Amerika'da, Avrupa'da da şiddet gören kadınlar var.

Aile ve dost çevreniz daha çok kimlerden oluşuyor ve onları seçerken nelere dikkat ediyorsunuz?

Ailem annem ve kardeşlerim. Annem ve babam ayrı ama mümkün olduğunca babamı da aramaya çalışıyorum. Babam Muğla'da yaşıyor. Göremesem de mutlaka arıyorum. Çekirdek ailemle bağlarımız kuvvetli. Ancak sülaleden bahsedecek olursak, ne kadar az akraba o kadar huzur diyorum. Maalesef akraba ilişkilerimiz çok iyi değil. Sanırım genelde Almanya'dan dönen insanlarda böyle bir durum var. Çevremde de görüyorum. Türk ailesinde bir sürü tabu var. Gençler yaşadıkları hiçbir şeyi aileleri ile doğru düzgün paylaşamıyorlar. Çoğu şey yasak ve dolayısıyla bu yasaklar yüzünden bazı gençler yanlış yola sapabiliyorlar. Her konunun aile içerisinde konuşulması gerektiğine inanıyorum. Ahlaki değerlere kesinlikle çok önem veririm ama esas ahlak kalpte ve beyindedir diye düşünüyorum.

Dost çevreme gelirse şu an çok güzel bir arkadaş çevrem var, eski iş yerimden, üniversiteden bazı arkadaşlıklarım devam ediyor. "Seçerken" yanlış bir kelime bence. Arkadaş seçilmez, bir şekilde arkadaş, dost olunur. Muhtemelen yaşamımızda birtakım benzerlikler vardır ki hayat bizi bir araya getirmiştir. Buna inanıyorum. Seçmiyorum, bir şekilde hayat bizi buluşturuyor. Anlaşırsak devam ediyoruz, anlaşamazsak yollarımıza devam ediyoruz.

Dinin size ve ailenize etkileri nelerdir?

Din çok hassas bir konu, inançlı olmak iyi bir şey. İslam dinine kesinlikle inanıyorum. Mezhep olarak da Sünniyim.

Yaşarken dikkatli yaşamak gerekiyor, sembollere takılmadan kalbimizi temiz tutarak iyi ahlaklı bir kul olmak çok da zor değil diye düşünüyorum. Değerlerimize sahip çıkmamız gerektiğine inanıyorum. Ailece modern inançlı kişileriz. İzmirli olmanın bir özelliği. Aydın fikirli ama inançlarına da bağlı kalmaya çalışan. Ailemize çok da fazla etkisi olmayan yine de hayatı

etkileyen paradoksal bir durum. Fakat şundan eminiz ki ne harama el uzatırız ne de kötü işler yaparız.

Dini kötülemek istemiyorum ama eski evimizin olduğu yerde de kapalı bir aile oturuyordu ve bazı günler başörtülü, atlarında cipler olan insanlar oraya gidip toplantılar yapıyorlardı. Haliyle biz de bu durumdan rahatsız olup taşındık.

Bu zamana kadar hep özgürlükten bahsettim, özgür olunmalı dedim; fakat ben türbana karşıyım. Yaşlı kadınlarımızın başörtüsü takması hakkında pek konuşmak istemiyorum. Ama günümüzde genç kızlarımızı görüyorum. Çok fazla makyaj yapıyorlar ve giyim tarzları türban ile bağdaşmıyor. Dar kıyafetler giyip, makyaj yapıyorlar. Sonra da türban takıyorlar. Demek ki o örtüyü daha farklı amaçlara alet ediyorlar. Hem, saçın görünmesinin yanlış bir şey olduğunu düşünmüyorum. Madem kadınlar türban takıyor. O zaman erkekler de takke taksın.

Anneannem de başını örterdi, onlara karşı değilim ama günümüzde türban çok rahatsız edici bir durumda. Bunu dinsel amaçlı takmadıklarına eminim. Günümüzde birçok cemaat ve bunlara bağlı olan birçok genç var. Çok yakın bir arkadaşımın da öyle bir cemaate katıldığını üzümlere öğrendim.

Almanya'ya geri dönmeyi planlıyor musunuz?

Türkiye'ye 1997 yılında kesin dönüş yaptım. Geri dönmeyi planlamıyorum; ancak gezmek için tekrar gidebilirim, arkadaşlarımı ziyaret edebilirim. Almanya'da Alman arkadaşlarım var. Onlarla Facebook üzerinden iletişim kurabiliyorum ya da onlar Türkiye'ye gelirse görüşebiliyoruz. Onlar gelirse oturup sohbet ediyoruz. Tabi ki araya zaman girdiği için ne kadar yakın olmaya çalışsanız da eskisi gibi olmuyor. Yine de hal hatır sorabiliyoruz, muhabbet ediyoruz. Ayrıca dertleşebiliyoruz da.

Bayan Nalan Yılmaz, çok teşekkür ediyoruz.